

## ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՃԹՆ-Ի 6-ՐԴ՝ 2023-2024 ՀԱՇՎԵՏՈՒ ՏԱՐԻՆԵՐԻ ՉԵԿՈՒՅՑԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ՈՒ ԷԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՇԵՄԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԲՇԽ-Ի ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

1. ԱՃԹՆ-ի 6-րդ ազգային զեկույցը պատրաստվելու է 2023-2024 ֆինանսական տարիների համար և ներկայացնելու է Հայաստանի մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտը:
2. ԱՃԹՆ-ի 6-րդ զեկույցի համար հաշվետու պետական մարմիններն ու ընդերքօգտագործող ընկերությունները.

### 2023 ֆինանսական տարվա համար հաշվետու պետական մարմինները և ընդերքօգտագործող ընկերությունները

Համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ մինչև 2024 թվականի օգոստոսի 1-ը պետական մարմինները՝ Պետական եկամուտների կոմիտեն, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը, համայնքները (տվյալները ներկայացվում են ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության միջոցով) և 2024 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ մետաղական հանքարար արդյունահանման ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցող բոլոր ընկերությունները, բացառությամբ սնանկ ճանաչվածների, ԱՃԹՆ-ի [reports.eiti.am](https://reports.eiti.am) առցանց հաշվետվությունների համակարգի միջոցով ներկայացրել են 2023 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները:

ԲՇԽ-ն որոշել է, որ 2024 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ դադարեցված ընդերքօգտագործման թույլտվությամբ ընկերությունների համար 2023թ. հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացվեն միակողմանի՝ միայն հաշվետու պետական մարմինների կողմից, քանի որ օրենքի համաձայն այդ ընկերություններն այլևս չեն համարվել ընդերքօգտագործող, հետևաբար հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացնելու պարտավորություն չեն ունեցել:

2023թ. հրապարակային հաշվետվությունները կազմելիս կողմերի համար հիմք է ընդունվել 31.05.2023թ. դրությամբ հաշվետու տարվա համար հարկային հաշվարկով (ճշգրտված հաշվարկով), հայտարարագրով (ճշգրտված հայտարարագրով) հաշվարկված, ստուգման ակտով (ակտերով) (ուսումնասիրության արձանագրությամբ) հաշվարկված (ներառյալ տույժերը և տուգանքները) տվյալները:

Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ Շրջակա միջավայրի նախարարությունը չի տիրապետում տույժերի և տուգանքների վերաբերյալ տեղեկատվությանը՝ հաշվետու տարում բոլոր ընդերքօգտագործողների մասով տույժերի և տուգանքների վերաբերյալ տվյալները Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը վարչապետի հանձնարարականի համաձայն՝ սահմանված ձևաչափով ներկայացրել է Շրջակա միջավայրի նախարարություն, որը դրանք ներառել է 2023 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվություններում:

2024 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ մետաղական հանքաքարի արդյունահանման ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցող բոլոր ընկերությունների ցանկը և պարզաբանումները ներկայացվում են սույն որոշման հավելված 1-ում:

**2024 ֆինանսական տարվա համար հաշվետու պետական մարմինները և ընդերքօգտագործող ընկերությունները**

Մինչև 2025 թվականի օգոստոսի 1-ը պետական մարմինները՝ Պետական եկամուտների կոմիտեն, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը, համայնքները (տվյալները ներկայացվում են ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության միջոցով) և 2025 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ մետաղական հանքաքարի արդյունահանման ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցող բոլոր ընկերությունները, բացառությամբ սնանկ ճանաչվածների, reports.citi.am առցանց հաշվետվությունների համակարգի միջոցով ներկայացրել են 2024 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները:

2025 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ հաշվետու ընկերությունների ցանկը ներկայացվում են սույն որոշման հավելված 1-ում:

ԲԾԽ-ն որոշում է, որ 2025 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ դադարեցված ընդերքօգտագործման թույլտվությամբ, սակայն 2024 թվականի ընթացքում ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցած ընկերությունների համար 2024թ. հրապարակային հաշվետվությունները կներկայացվեն միակողմանի՝ միայն հաշվետու պետական մարմինների կողմից, քանի որ օրենքի համաձայն այդ ընկերություններն այլևս ընդերքօգտագործող չեն համարվում, հետևաբար հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացնելու պարտավորություն չունեն:

**3. Հրապարակային հաշվետվությունների ձևաչափը**

2023-2024 հաշվետու տարիների հրապարակային հաշվետվությունները ներկայացվել են համաձայն ՀՀ կառավարության 2018թ. հունիսի 8-ի «Ընդերքօգտագործման հետ կապված գործունեության վերաբերյալ օգտակար հանածոյի արդյունահանման և օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրության մասով գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվությունը հրապարակելու կարգը, ժամկետները և ձևերը, մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման թույլտվություն ստացած ընդերքօգտագործողների գործունեության վերաբերյալ հրապարակային հաշվետվությունը ներկայացնելու կարգը, ժամկետները և ձևերը, ինչպես նաև պետական մարմինների ցանկը սահմանելու մասին» N 666-Ն որոշման (այսուհետև՝ Որոշում):

**4. Հաշվետվությունների ներկայացումը**

ԱԾԹՆ-ի հրապարակային հաշվետվությունները ներկայացվում են ԱԾԹՆ-ի առցանց հաշվետվությունների հարթակի միջոցով: 2023 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները պարտավորություն ունեցող պետական մարմինները և ընկերությունները ներկայացրել են մինչև 2024 թվականի օգոստոսի 1-ը: 2024 հաշվետու տարվա հրապարակային հաշվետվությունները ընդերքօգտագործողները և պետական մարմինները ներկայացրել են մինչև 2025թ. օգոստոսի 1-ը:

## **Համադրվող ընկերությունները**

Բազմաշահառու խմբի որոշմամբ 2023 և 2024 ֆինանսական տարիների համար համադրվող են համարվում այն ընկերությունները, որոնք հաշվետու յուրաքանչյուր ֆինանսական տարում ՀՀ պետական բյուջե են վճարել 150 միլիոն դրամին համարժեք կամ այն գերազանցող գումարի հարկեր և վճարումներ: Համադրման սույն շեմը կիրառվել է նաև 2016-2022 թվականների համար:

### **5. ԱՃԹՆ-ի զեկույցում/հաշվետվություններում ներկայացվող հարկերը և եկամուտները**

#### **2023-2024 հաշվետու տարիների համար**

ԱՃԹՆ-ի հրապարակային հաշվետվություններում ընդերքօգտագործողները և պետական մարմինները երկուստեք ներառել են տվյալներ հետևյալ հարկերի ու վճարումների մասին (առանց շեմերի).

1. շահութահարկ
2. եկամտային հարկ
3. ավելացված արժեքի հարկ
4. ակցիզային հարկ
5. ռոյալթի
6. բնօգտագործման վճարներ
7. բնապահպանական հարկ
8. մաքսային տուրքեր և վճարներ
9. ազնիվ, սև, գունավոր և հազվագյուտ մետաղների յուրաքանչյուր հանքավայրի օգտագործման (շահագործման) թույլտվության տրամադրման համար պետական տուրք
10. ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման պետական տուրք
11. շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխի համալրում
12. շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխից հատկացումներ ընկերությանը
13. մշտադիտարկումների իրականացման վճարներ
14. շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության իրականացման տուրք

15. հողի հարկ<sup>1</sup>
16. գույքահարկ
17. հողի ձեռքբերում
18. հողամասերի կադաստրային արժեքների՝ նպատակային նշանակության փոփոխման պահին առկա տարբերության վճարում
19. ՏԻՄ-ին (համայնքին) վճարված վարձակալության վճար
20. Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից նշանակված տույժեր և տուգանքներ
21. Օգտակար հանածոյի արդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված՝ համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները

**Միակողմանի՝ միայն ընկերությունները, տրամադրում են տվյալներ հետևյալ ֆինանսական հոսքերի համար.**

1. Ընդերքօգտագործողի կողմից համայնքին կատարված բարեգործական հատկացումներ, նվիրատվություններ կամ այլ ձևով համայնքին կատարված անհատույց օտարումները
2. ոչ առևտրային իրավաբանական անձանց տրամադրված նվիրատվություններ, նվիրաբերություններ կամ այլ ձևով կատարված անհատույց օտարումները (ըստ կազմակերպությունների)
3. Ֆիզիկական անձանց տրամադրված նվիրատվություններ, նվիրաբերություններ կամ այլ ձևով կատարված անհատույց օտարումները (ընդհանուր գումարը և ֆիզիկական անձանց թիվը):

**Միակողմանի՝ միայն պետության կողմից բացահայտվող էական եկամտային հոսքեր առկա չեն:**

Սուբյեկտը համադրելու է հարկային հաշվարկով (հաշվեգրման մեթոդով) ներկայացված տվյալները:

**6. Համադրման համար էական ֆինանսական հոսքերը և համադրվող ֆինանսական հոսքի ներկայացման մեթոդը**

2022 թվականի ԱՃԹՆ ազգային զեկույցի<sup>2</sup> արդյունքներով՝ կատարված համադրումների տվյալներում վերջնական անհամապատասխանությունը կազմում է 0.02% կամ 11,8մլն.դրամ:

<sup>1</sup> 2021 թվականի հունվարից տեղական հարկեր հողի հարկը և գույքահարկը միավորվել են որպես անշարժ գույքի հարկ, Հարկային օրենսգիրք, բաժին 11՝ անշարժ գույքի հարկը, գլուխ 45՝ անշարժ գույքի հարկը և վճարողները, հոդված 224

<sup>2</sup> [https://www.eiti.am/files/annual\\_reports/other/1/EITI\\_final%20report\\_2022\\_arm.pdf](https://www.eiti.am/files/annual_reports/other/1/EITI_final%20report_2022_arm.pdf), էջ 178

Ըստ անկախ ադմինիստրատորի եզրակացության<sup>3</sup>՝ 2016-2022 թվականների անհամապատասխանությունների դինամիկան ունի նվազման միտում՝ սկզբնական 1%-ից(որը նույնպես շատ ցածր շեղում է) այն իջել է 0,02%-ի: Տտարբերությունների պատճառները հիմնականում հաշվետվությունների լրացման ժամանակ մեխանիկական սխալներն են եղել, որոնք նվազում են՝ հաշվետվությունների լրացման կարողությունները զարգանալուն զուգահեռ:

Հաշվի առնելով տվյալների տարբերությունների նվազման դրական միտումը և դրանց ոչ էականությունը՝ պայմանավորված հաշվետվու պետական մարմինների և ընկերությունների պատասխանատուների՝ հաշվետվություն լրացնելու հմտությունների ամրապնդմամբ և մեխանիկական սխալներ կատարելու ռիսկի նվազմամբ, ինչպես նաև հիմք ընդունելով զեկույցների կազմման ֆինանսական արդյունավետության ապահովման անհրաժեշտությունը և ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության խորհուրդները՝ ռիսկերի վրա հիմնված համադրումներ իրականացնելու վերաբերյալ՝ 2023 և 2024 ֆինանսական տարիների համար համադրվող կհամարվեն արդյունահանման գործունեության հետ ուղղակի կապված էական և մեխանիկական սխալներ կատարելու տեսանկյունից ավելի ռիսկային հետևյալ 5 եկամտային հոսքերը.

| Համադրվելիք եկամտային հոսքը                                                                                            | Հիմնավորումը                                                                                                           | Համադրվող ֆինանսական հոսքի ներկայացման մեթոդը                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Ռոյալթի</b>                                                                                                      | ոլորտից էական եկամտային հոսք                                                                                           | համադրվելու է հարկային հաշվարկով (հաշվեգրման մեթոդով) ներկայացված տվյալը                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>2. Ավելացված արժեքի հարկ</b>                                                                                        | հաշվետվություն լրացնելիս մեխանիկական սխալի ռիսկ                                                                        | համադրվելու է հարկային հաշվարկով (հաշվեգրման մեթոդով) ներկայացված տվյալը                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>3. Մաքսատուրք, մաքսավճար</b>                                                                                        | հաշվետվություն լրացնելիս մեխանիկական սխալի ռիսկ                                                                        | համադրվելու է հարկային հաշվարկով (հաշվեգրման մեթոդով) ներկայացված տվյալը                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>4. Վարձավճարներ</b>                                                                                                 | հաշվետվություն լրացնելիս մեխանիկական սխալի ռիսկ                                                                        | համադրվելու են փաստացի դրամական վճարումները                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>5. Ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորություններ</b> | նախորդ զեկույցների կազմման ընթացքում համայնքերի ու ընկերությունների տվյալների անհամապատասխանության հետ կապված խնդիրներ | Համադրվելու են փաստացի դրամական վճարումները: Համադրումը չի կարող իրականացվել ոչ ֆինանսական պարտավորությունների դեպքում, քանի որ դրանց դրամական գնահատականը (ինքնարժեքը) ներկայացվում է միայն ընկերությունների կողմից: Սակայն այն դեպքում, երբ ընկերության կողմից ներկայացված դրամական գնահատականը գերազանցում է սահմանված էականության |

<sup>3</sup> [https://www.eiti.am/files/annul\\_reports/other/1/EITI\\_final%20report\\_2022\\_arm.pdf](https://www.eiti.am/files/annul_reports/other/1/EITI_final%20report_2022_arm.pdf), էջ 180

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                       |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  | շեմր, Անկախ ադմինիստրատոր անհրաժեշտության դեպքում պետք է ստացված ոչ ֆինանսական ներդրման (ապրանքի և/կամ ծառայության) վերաբերյալ հավելյալ տեղեկատվություն ստանա ապրանքը կամ ծառայությունը ստացած համայնքից և այն ներկայացնի զեկույցում: |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**7. Համադրման դեպքում թույլատրելի/ոչ էական շեղման սահմանաչափ**

Անկախ ադմինիստրատորի կողմից վերջնական համադրման նպատակով կհետաքննվի ֆինանսական այն հոսքի վերաբերյալ տվյալի տարբերությունը, որի անհամապատասխանության չափը երկուստեք ներկայացված հաշվետվությունում կազմում է ֆինանսական տվյալի 4 տոկոսը, սակայն ոչ պակաս քան 1 միլիոն ՀՀ դրամը: Նշված հաշվարկի համար հիմք է հանդիսանում այն կողմի ներկայացրած տվյալը, որն ավելի փոքր է: Սույն սկզբունքը կիրառվել է նաև 2016-2022թթ. ֆինանսական հոսքերի տվյալները համադրելիս:

**8. ՀՀ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի շրջանակում ոչ կիրառելի ֆինանսական հոսքեր**

Հիմք ընդունելով Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2016-2017թթ., 2018թ., 2019թ. և 2020-2021թթ., և 2022թ. ազգային զեկույցների բացահայտումները, այլ վերլուծություններ ու քննարկումներ՝ ԲԾԽ-ն որոշում է, որ ՀՀ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի շրջանակում 2023 և 2024 ֆինանսական տարիների համար ոչ կիրառելի ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի պահանջներն ու ֆինանսական հոսքերն են՝

1. ոլորտից բնափրային եկամուտները,
2. քվազի-ֆիսկալ ծախսերը, ենթակառուցվածքներին վերաբերող դրույթները և ապրանքափոխանակության կարգավորումները (4.3)
3. փոխադրումներից ստացվող էական եկամուտները (4.4)

4. արտիզանային (artisanal) և փոքրամասշտաբ հանքարդյունահանումը, քանի որ ԱՃԹՆ-ի նախորդ զեկույցներում նշվել է, որ «Հայաստանում մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտում բացակայում է արտիզանային և փոքրամասշտաբ արդյունահանումը: Քանի որ Հայաստանում չկան հանրությանը հասանելի արժանահավատ գնահատականներ երկրի հանքարդյունաբերությունում առկա ոչ ֆորմալ ոլորտի վերաբերյալ, սույն գործունեության վերլուծության նպատակով ուսումնասիրվել են ոչ ֆորմալ գործունեությանը վերաբերող հասանելի համապատասխան դատական ակտերը և վարչական մարմինների որոշումները: Ուսումնասիրության արդյունքում, հանքարդյունաբերության ոլորտում ոչ ֆորմալ գործունեությանը վերաբերող դատական գործեր չեն բացահայտվել: Հաշվի առնելով ոլորտի առանձնահատկությունները, ներառյալ դրա մասշտաբը, օրենսդրական կարգավորումները, վերահսկողությունը և հաշվետվողականության պահանջները՝ ակնկալվում է, որ այս ոլորտում ոչ ֆորմալ գործունեություն չկա»:

## **ԱՃԹՆ-ի 6- րդ ազգային զեկույցում այս հարցերին անդրադառնալու անհրաժեշտություն չկա:**

### **9. Պետության մասնակցությունը**

2022թ. զեկույցի<sup>4</sup> եզրահանգումներով՝ Ստանդարտի 2.6 պահանջի կիրառման տեսանկյունից Հայաստանի Հանրապետությունում չկան պետական ձեռնարկություններ: Սակայն միևնույն ժամանակ արդյունահանող ընկերություններում պետական մասնակցության ոլորտում տեղի են ունենում փոփոխություններ: Սուբյեկտը պետք է ուսումնասիրի 2023-2024թթ. տեղի ունեցած փոփոխությունները, այդ թվում՝ Հայաստանի մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման ընդերքօգտագործման իրավունք ունեցող ընկերություններում պետական մասնակցության առկա վիճակը և այդ մասով ԲՇԽ-ին առաջարկություններ ներկայացնի ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի համապատասխան պահանջների կիրառելիության վերաբերյալ:

ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի 2.6-րդ, 4.2-րդ, 4.3-րդ, 4.4-րդ, 4.5-րդ և 6.2-րդ պահանջների կիրառելիությունը որոշելու համար Անկախ Ադմինիստրատորը պետք է ուսումնասիրի Հայաստանի մետաղական արդյունահանող ճյուղերում պետության մասնակցությանն առնչվող իրավական կարգավորումները, բացահայտի առկա մասնակցության դեպքերը և ձևաչափը, գնահատի նման մասնակցությունից պետության ստացած հնարավոր եկամուտների չափը և ԲՇԽ-ին ներկայացնի առաջարկություններ՝ դրանց էականության վերաբերյալ: Իր առաջարկությունները մշակելիս՝ Անկախ Ադմինիստրատորը պետք է խորհրդակցի ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության պատասխանատուների և ԲՇԽ-ի հետ:

Պետության մասնակցությունից վերջինիս ստացած եկամուտները ԲՇԽ-ի կողմից էական համարվելու դեպքում՝ Անկախ Ադմինիստրատորը պետք է ներկայացնի ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի վերոնշյալ պահանջներին վերաբերվող տեղեկությունների բացահայտումն ապահովող անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխությունների առաջարկություններ և իրավական ակտերի համապատասխան նախագծեր:

### **10. Սոցիալ-տնտեսական պարտավորությունները**

ԱՃԹՆ-ի զեկույցում պետք է ընդգրկվեն օգտակար հանածոյի արդյունահանման ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված՝ համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները, համայնքներում կատարված կամավոր սոցիալական ներդրումները, ինչպես նաև ոչ առևտրային իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց օգտին կատարված վճարումները:

**Օգտակար հանածոյի արդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման պայմանագրով սահմանված համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հետ կապված պարտավորությունները կհամադրվեն առանց էականության շեմ կիրառելու:**

### **11. Եկամուտների վերաբաշխումը**

<sup>4</sup> [https://www.eiti.am/files/annul\\_reports/other/1/EITI\\_final%20report\\_2022\\_arm.pdf](https://www.eiti.am/files/annul_reports/other/1/EITI_final%20report_2022_arm.pdf), էջ 55

Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգը հնարավորություն չի ընձեռում ներկայացնել հանքարդյունաբերությունից ստացված եկամուտների բաշխումը: Սակայն զեկույցում պետք է ներկայացվեն.

1. Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի համաձայն 2023 և 2024թթ. ընթացքում ազդակիր համայնքներին հատկացված սուբվենցիաները և համապատասխան բնապահպանական նպատակային ծրագրերը: Այդ տեղեկությունը պետք է ներկայացվի ամբողջ ծավալով՝ հաշվի առնելով Հայաստանի 1-ին և 2-րդ վավերացման հաշվետվությունների մեջ ներկայացված բացերը և հրապարակման ենթակա տեղեկության շրջանակը:

ԱՃԹՆ-ի զեկույցում մանրամասն պետք է ներկայացվեն՝

- 1) Հայաստանի Հանրապետության «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» օրենքով կարգավորվող ընթացակարգերը,
- 2) մետաղական հանքարդյունահանող ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի՝ ազդակիր համայնքներին վերաբաշխելու ենթակա ընդհանուր գումարի հաշվարկման հիմքը,
- 3) ընկերությունների կողմից հաշվետու տարում բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարների միասնական հարկային հաշվարկներով հաշվարկված գումարը,
- 4) յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի համար հաշվարկված համամասնությունները,
- 5) յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի համար հաշվարկված գումարը,
- 6) յուրաքանչյուր համայնքին հատկացված ընդհանուր գումարը,
- 7) համայնքների բյուջեներ կատարված փաստացի փոխանցումները և
- 8) վերաբաշխման բանաձևի համաձայն հաշվարկված գումարիների, յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի համար հաշվարկված գումարների և յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի բյուջե փաստացի մուտքագրված գումարների տարբերությունները և դրանց պատճառները:

Լիազոր պետական մարմիններն անհրաժեշտության դեպքում պետք է մեկնաբանեն հնարավոր ցանկացած անհամապատասխանության պատճառները:

Շրջակա միջավայրի նախարարությունը պետք է տրամադրի յուրաքանչյուր համայնքին տրվող համամասնությունները և հաշվարկման հիմքը:

2. 2022թ. մարտի 4-ի «ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» [ՀՕ-52-Ն](#) և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» [ՀՕ-53-Ն](#) օրենքներում կատարված լրացումների և դրանց կիրարկումն ապահովելու նպատակով ընդունված ենթաօրենսդրական ակտերի<sup>5</sup> համաձայն 2023 և 2024թթ. ընթացքում ազդակիր համայնքներին հատկացված նյալթիներից մասհանումները և դրանց հաշվին իրականացված սոցիալ-տնտեսական ծրագրերը: Այդ տեղեկությունը պետք է

<sup>5</sup> <https://www.eiti.am/hy/royalty-transfers-to-communities-arm>



ներկայացվի ամբողջ ծավալով՝ հաշվի առնելով Հայաստանի 2-րդ վավերացման հաշվետվությունների մեջ ներկայացված բացերը և հրապարակման ենթակա տեղեկության շրջանակը:

ԱՃԹՆ-ի գեկույցում մանրամասն պետք է ներկայացվեն՝

- 9) վերը նշված օրենքներով սահմանված կարգավորվող ընթացակարգերը,
- 10) մետաղական հանքարդյունահանող ընկերությունների կողմից վճարվող ռոյալթիների՝ ազդակիր համայնքներին վերաբաշխելու ենթակա ընդհանուր գումարի հաշվարկման հիմքը,
- 11) ընկերությունների կողմից հաշվետու տարիներին ռոյալթիի և բնօգտագործման վճարների միասնական հարկային հաշվարկներով հաշվարկված գումարը,
- 12) յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի համար հաշվարկված համամասնությունները,
- 13) յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի համար հաշվարկված գումարը,
- 14) յուրաքանչյուր համայնքին հատկացված ընդհանուր գումարը,
- 15) համայնքների բյուջեներ կատարված փաստացի փոխանցումները և
- 16) վերաբաշխման բանաձևի համաձայն հաշվարկված գումարիների, յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի համար հաշվարկված գումարների և յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքի բյուջե փաստացի մուտքագրված գումարների տարբերությունները և դրանց պատճառները:

Լիազոր պետական մարմիններն անհրաժեշտության դեպքում պետք է մեկնաբանեն հնարավոր ցանկացած անհամապատասխանության պատճառները:

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը պետք է տրամադրի յուրաքանչյուր համայնքին տրվող համամասնությունները և հաշվարկման հիմքը:

## **12. Տվյալների ապագրեգացման աստիճանը (project-level reporting (ծրագրի մակարդակում հաշվետվություն ներկայացնել))**

ԲԾԽ-ն որպես ծրագիր է դիտարկում մեկ ընդերքօգտագործման իրավունքով/թույլտվությամբ իրականացվող գործունեությունը: 2023 և 2024 թվականների համար կազմվող գեկույցում այն բոլոր ֆինանսական հոսքերը, որոնք հնարավոր է ներկայացնել արդյունահանման թույլտվությունների մակարդակով, պետք է ներկայացվեն հենց այդ մակարդակում՝ հստակ նշում կատարելով այդ մասին:

## **13. Արտադրություն, արտահանում և զբաղվածություն**

Հանքարդյունահանող ընկերությունները պետք է տրամադրեն **արդյունահանման, արտադրության, ներքին իրացման ու արտահանման** տվյալները՝ ըստ արտադրատեսակների: Արտադրատեսակները պետք է ներկայացվեն՝ ըստ ԵԱՏՄ արտաքին տնտեսական գործունեության սպրանքային անվանացանկի:

Ներքին շուկայում արտադրության իրացման և արտահանման վերաբերյալ տվյալները ներկայացնելիս հանքարդյունահանող ընկերությունները պետք է տրամադրեն նաև մատակարարված արտադրատեսակում (խտանյութ, համաձուլվածք) վնարվող համարվող մետաղների վերջնական պարունակության վերաբերյալ տվյալներ՝ արտահայտված կշռով (գրամներով կամ տոննաներով):

Արտահանման տվյալները ներկայացնելիս Սուբյեկտը պետք է ներկայացնի ապագրեգացված տվյալներ՝ ըստ ծագման տարածաշրջանի, ընկերության կամ ծրագրի, ինչպես նաև ներակայացնի արտահանումների ծավալների և արժեքների հաշվարկման աղբյուրները և մեթոդները:

Ընկերությունները **գրադվածության** վերաբերյալ տվյալները պետք է ներկայացնեն ըստ հետևյալ կատեգորիաների՝

- ✓ ըստ աշխատանքային պայմանագրի ժամկետայնության,
- ✓ ըստ աշխատողների քաղաքացիության՝ ՀՀ քաղաքացի և օտարերկրյա քաղաքացի,
- ✓ ըստ աշխատողների համայնքային ներկայացվածության,
- ✓ ըստ գրադվածության մեջ կին-տղամարդ բաշխվածության, ինչպես նաև՝ ըստ ընդամենը գրադվածների մեջ ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող կին գրադվածների թվի:

#### **14. Տվյալների հուսալիություն և հավաստիության հաստատում**

Հաշվետվություններում ներկայացվող տվյալների հուսալիությունն ու ճշգրտությունն հավաստիացնելու նպատակով հրապարակային հաշվետվությունները պետք է վավերացվեն ընկերության ղեկավարի կամ գլխավոր հաշվապահի և պետական մարմնի բարձրաստիճան պաշտոնյայի կամ իր տեղակալի էլեկտրոնային ստորագրությամբ:

Հաշվետվությունները ստորագրողներ են հանդիսանում՝

- 1) պետական կառավարման մարմինների ղեկավարները և (կամ) տեղակալը,
- 2) մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման թույլտվություն ստացած ընդերքօգտագործող ընկերության ղեկավարը կամ գլխավոր հաշվապահը:

#### **15. Ներկայացնող տվյալների աուդիտը**

Ընդերքօգտագործողները հաշվետվություններում պետք է ներկայացնեն տեղեկություն՝ հաշվետու տարվա համար իրականացված արտաքին ֆինանսական աուդիտի վերաբերյալ, և առկայության դեպքում, տրամադրեն ֆինանսական հաշվետվությունների և աուդիտորական եզրակացության հրապարակման հղումը, իսկ հաշվետվության՝ տպագիր մամուլում հրապարակված լինելու պարագայում, վերջինիս էլեկտրոնային պատճենը:

#### **16. Ընդերքի հետախուզման կարևոր ծրագրերի նկարագրությունը**

Չեկույցում պետք է ներկայացվի հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացված ընդերքի հետախուզման կարևոր ծրագրերի նկարագրությունը, ինչպես նաև հաշվետու տարիների ընթացքում երկրում հաստատված պաշարների ագրեգացված մեծությունը՝ ըստ հանքատեսակների: Պետք է ներկայացվեն նաև տեղեկություններ՝ ընթացիկ հետախուզման աշխատանքների փուլերի, ինչպես նաև այդ աշխատանքների իրականացման տարածաշրջանների վերաբերյալ:

#### **17. Էներգետիկ անցման համատեքստում ԱՃԹՆ-ի հնարավոր դերի քննարկումը**

Չեկույցում պետք է ներկայացվի բաժին, որտեղ պետք է ներկայացվի երկրի, այդ թվում՝ արդյունահանող ոլորտին առնչվող ազգային

էներգետիկ անցման պարտավորությունների, քաղաքականությունների և ծրագրերի ընդհանուր նկարագրությունը: Բացի դրանից պետք է

ներկայացվի առաջարկություններ՝այդ համատեքստում ԱՃԹՆ-ի հնարավոր դերի վերաբերյալ:

2023 և 2024

## համար հաշվետու ցանկեր

✓ Համաձայն  
նախաշված

✓ Ըստ ԲՀԽ-

2024 կամ

դրությամբ դադարեցված ընդերքօգտագործման թույլտվությամբ ընկերությունների<sup>6</sup> համար հրապարակային հաշվետվություններ այդ տարի ներկայացվել են միակողմանի՝ միայն հաշվետու պետական մարմինների կողմից, քանի որ օրենքի համաձայն այդ ընկերություններն այլևս չեն համարվել ընդերքօգտագործող, հետևաբար պարտավորություն չեն ունեցել ներկայացնելու հրապարակային հաշվետվություններ:

✓ Այն ընկերությունները, որոնք բողոքարկել են ընդերքօգտագործման դադարեցումը մինչև 2020թ. օգոստոսի 16-ը և 2024թ/2025թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ հայցն ընդունվել է դատական վարույթ, համարվել են ընդերքօգտագործողներ և, հետևաբար, ներկայացրել են հրապարակային հաշվետվություններ:

| h/<br>h | Ընդերքօգտագործող | Գրանցման<br>համար | ՀՎՀՀ | Պայմանագրի<br>համար և կնքման<br>ամսաթիվ |
|---------|------------------|-------------------|------|-----------------------------------------|
|---------|------------------|-------------------|------|-----------------------------------------|

## թվականների համար հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացնելու ընդերքօգտագործող ընկերությունների

### Պարզաբանում

Ընդերքի օրենսգրքի՝ սնանկ ընդերքօգտագործողն ազատվում է հրապարակային հաշվետվություն ներկայացնելու

պարտավորությունից:

ի որոշումների և նախորդ տարիներին որդեգրված մոտեցման՝ 2025 թվականի օգոստոսի 1-ի

## 2023 թվականի ցանկ.

<sup>6</sup> Այն ընկերությունները, որոնք բողոքարկել են ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարեցման վարչական ակտը մինչև 2020 թվականի հուլիսի 16-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-399-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը (16.08.2020թ.), համարվում են ընդերքօգտագործող, քանի որ ընդերքօգտագործման իրավունքը դադարեցնելու մասին վարչական ակտը կասեցված է և ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարեցումը ուժի մեջ չի կարող մտնել, քանի դեռ ավարտված չեն ընդերքօգտագործման իրավունքի կրողի նկատմամբ վերջինիս իրավունքի հետ կապված դատավարական գործընթացները:

Այն ընկերությունները, որոնք բողոքարկել են ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարեցման վարչական ակտը 16.08.2020թ.-ից հետո, վերջիններիս ընդերքօգտագործման իրավունքը համարվում է դադարեցված, քանի որ, համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-399-Ն օրենքի (83-րդ հոդվածի 1-ին մաս, 4.1-ին կետ), վիճարկման հայցի վարույթ ընդունելը չի կասեցնում ընդերքօգտագործման իրավունքի դադարման կամ կասեցման վարչական ակտի կատարումը մինչև այդ գործով գործն ըստ էության լուծող դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելը: Սակայն դատարանը կարող է գործի ըննության ժամանակ ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն կասեցնել վարչական ակտի կատարումը: Այս դեպքում **ընկերությունը համարվում է ընդերքօգտագործող:**

|  |                                                                                |                   |          |                        |
|--|--------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------|------------------------|
|  | «Մեղրաձոր Գոլդ» ՍՊԸ                                                            | 286.110.076<br>82 | 02709666 | ՊՎ-057<br>(22.08.2012) |
|  | «Սագամար» ՓԲԸ                                                                  | 278.120.031<br>67 | 00410036 | ՊՎ-093<br>(20.10.2012) |
|  | «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ                                                                  | 27.110.0089<br>3  | 09412188 | ՊՎ-094<br>(16.08.2012) |
|  | «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ                                                             | 96.120.0063<br>2  | 06602309 | ՊՎ-103<br>(20.10.2012) |
|  | «Փոքն Ռիզորսիս» ՍՊԸ                                                            | 39.110.0131<br>2  | 02806526 | ՊՎ-169<br>(20.10.2012) |
|  | Կապանի<br>լեռնահարստացման<br>կոմբինատ<br><br>(նախկին<br>«Զաարատ<br>Կապան» ՓԲԸ) | 27.120.0121<br>6  | 09416902 | ՊՎ-183<br>(27.11.2012) |
|  | «ԳեոՊրոՄայնինգ<br>Գոլդ» ՍՊԸ                                                    | 273.110.024<br>24 | 01530525 | ՊՎ-189<br>(20.10.2012) |
|  | «Մուլտի Գրուպ<br>Կոնցեռն» ՍՊԸ                                                  | 42.110.0146<br>0  | 03516447 | ՊՎ-213<br>(20.10.2012) |
|  | «Զանգեզուրի<br>պղնձամոլիբդենայի<br>ն կոմբինատ» ՓԲԸ                             | 27.140.0000<br>9  | 09400818 | ՊՎ-232<br>(27.11.2012) |
|  | «Վարդանի<br>Զարթոնքը» ՍՊԸ                                                      | 79.110.0023<br>4  | 09414399 | ՊՎ-239<br>(27.09.2012) |

|  |                          |                     |          |                        |
|--|--------------------------|---------------------|----------|------------------------|
|  | «Լիդիան Արմենիա»<br>ՓԲԸ  | 264.120.073<br>14   | 00091919 | ՊՎ-245<br>(26.09.2012) |
|  | «Լինքվագ» ՓԲԸ            | 286.120.077<br>44   | 02710054 | ՊՎ-293<br>(22.11.2012) |
|  | «Ագարակի ՊՄԿ»<br>ՓԲԸ     | 79.140.0003<br>6    | 09700039 | ՊՎ-311<br>05.04.2013   |
|  | «Ասսայթ» ՍՊԸ             | 77.110.0056<br>9    | 03807664 | ՊՎ-366<br>(06.06.2013) |
|  | «Թեդուտ» ՓԲԸ             | 286.120.060<br>78   | 02700773 | ՊՎ-376<br>(20.02.2013) |
|  | «Ակտիվ<br>լեռնագործ» ՍՊԸ | 273.110.033<br>65   | 01544838 | ՊՎ-425<br>(28.12.2012) |
|  | «Ատ-Մետալս»<br>ՍՊԸ       | 271.110.738<br>775  | 00118721 | Պ-514 (16.01.2015)     |
|  | «Բակտեկ Էկո»<br>ՍՊԸ      | 282.110.067<br>59   | 00870494 | Պ-515 (22.08.2014)     |
|  | «Գեղի Գօլդ» ՍՊԸ          | 72.110.1218<br>15   | 09423012 | Պ-544 (22.07.2016)     |
|  | «Ղարագուլյաններ»<br>ՓԲԸ  | 286.120.929<br>505  | 02583292 | Պ-547 (25.10.2016)     |
|  | «Մեգո Գոլդ» ՍՊԸ          | 77.110.0061<br>0    | 04213127 | ՊՎ-184<br>(28.12.2012) |
|  | «Վայք Գոլդ» ՍՊԸ          | 264.110.111<br>24s5 | 00114369 | Պ-371 (30.11.2012)     |
|  | «Պարամաունտ              | 286.120.580         | 04219371 | 089 (12.06.2012)       |

|  |                                 |                   |          |                        |
|--|---------------------------------|-------------------|----------|------------------------|
|  | Գոլդ Մայնինգ»<br>ՓԲԸ            | 34                |          |                        |
|  | «Մարջան Մայնինգ<br>Քոմփանի» ՍՊԸ | 273.110.054<br>12 | 01569837 | ՊՎ-398<br>(07.03.2013) |
|  | «Գեոռեյդ» ՓԲԸ                   | 264.120.087<br>98 | 00258804 | Պ-<br>707(31.03.2023)) |

2024 թվականի ցանկ.

| Հ/Հ | Ընդերքօգտագործող ընկերության անվանումը                                | Գրանցման համարը | ՀՎՀՀ     | Պայմանագրի համարը և կնքման ամսաթիվը |
|-----|-----------------------------------------------------------------------|-----------------|----------|-------------------------------------|
| 1   | «Մեղրաձոր Գոլդ» ՍՊԸ                                                   | 286.110.07682   | 02709666 | ՊՎ-057<br>(22.08.2012)              |
| 2   | «Պարամաունտ Գոլդ Մայնինգ» ՓԲԸ                                         | 286.120.58034   | 04219371 | ՊՎ-089<br>(12.06.2012)              |
| 3   | «Սագամար» ՓԲԸ                                                         | 278.120.03167   | 00410036 | ՊՎ-093<br>(20.10.2012)              |
| 4   | «Գեոռեյդ» ՓԲԸ                                                         | 264.120.08798   | 00258804 | Պ-707<br>(31.03.2023)               |
| 5   | «Ախթալայի Լեռնահարստացման Կոմբինատ» ՓԲԸ                               | 96.120.00632    | 06602309 | ՊՎ-103<br>(20.10.2012)              |
| 6   | «Փորչն Ռիզորսիս ՍՊԸ                                                   | 39.110.01312    | 02806526 | ՊՎ-169<br>(20.10.2012)              |
| 7   | «Կապանի Լեռնահարստացման Կոմբինատ» ՓԲԸ<br>(նախկին՝ «Չաարատ Կապան» ՓԲԸ) | 27.120.01216    | 09416902 | ՊՎ-183<br>(27.11.2012)              |
| 8   | «Մեզո Գոլդ» ՍՊԸ                                                       | 77.110.00610    | 04213127 | ՊՎ-184<br>(28.12.2012)              |
| 9   | «Գեոպրոմայնինգ Գոլդ» ՍՊԸ                                              | 273.110.02424   | 01530525 | ՊՎ-189<br>(20.10.2012)              |
| 10  | «Մուլտի Գրուպ» Կոնցեռն ՍՊԸ                                            | 42.110.01460    | 03516447 | ՊՎ-213<br>(20.10.2012)              |



|    |                                                |                |          |                        |
|----|------------------------------------------------|----------------|----------|------------------------|
| 11 | «Չանգեզուրի Պղնձամոլիբդենային<br>Կոմբինատ» ՓԲԸ | 27.140.00009   | 09400818 | ՊՎ-232<br>(27.11.2012) |
| 12 | «Վարդանի Չարթոնքը» ՍՊԸ                         | 79.110.00234   | 09414399 | ՊՎ-239<br>(27.09.2012) |
| 13 | «Լիդիան Արմենիա» ՓԲԸ                           | 264.120.07314  | 00091919 | ՊՎ-245<br>(26.09.2012) |
| 14 | «Լինքվագ» ՓԲԸ                                  | 286.120.07744  | 02710054 | ՊՎ-293<br>(22.11.2012) |
| 15 | «Ագարակի Պղնձա-մոլիբդենային<br>Կոմբինատ» ՓԲԸ   | 79.140.00036   | 09700039 | ՊՎ-311<br>05.04.2013   |
| 16 | «Ասսաթ» ՍՊԸ                                    | 77.110.00569   | 03807664 | ՊՎ-366<br>(06.06.2013) |
| 17 | «Վայք Գոլդ» ՍՊԸ                                | 264.110.111245 | 00114369 | Պ-371<br>(30.11.2012)  |
| 18 | «Թեղուտ» ՓԲԸ                                   | 286.120.06078  | 02700773 | ՊՎ-376<br>(20.02.2013) |
| 19 | «Մարջան Մայնինգ Զոմփանի» ՍՊԸ                   | 273.110.05412  | 01569837 | ՊՎ-398<br>(07.03.2013) |
| 20 | «Ակտիվ Լեռնագործ» ՍՊԸ                          | 273.110.03365  | 01544838 | ՊՎ-425<br>(28.12.2012) |
| 21 | «Ատ-Մետալս» ՍՊԸ                                | 271.110.738775 | 00118721 | Պ-514<br>(16.01.2015)  |
| 22 | «Բակտեկ Էկո» ՍՊԸ                               | 282.110.06759  | 00870494 | Պ-515<br>(22.08.2014)  |

|    |                     |                |          |                       |
|----|---------------------|----------------|----------|-----------------------|
| 23 | «Գեղի Գօլդ» ՍՊԸ     | 72.110.121815  | 09423012 | Պ-544<br>(22.07.2016) |
| 24 | «Ղարազույաններ» ՓԲԸ | 286.120.929505 | 02583292 | Պ-<br>547(25.10.2016) |